seeds & skills

SEEDS & SKILLS

Rozwijanie Kompetencji Dla Regeneratywnej Turystyki

D2.1

Studia Przypadków Turystyki Regeneratywnej

Co-funded by the European Union

ippocrate
FRAME Foundation for the Development of International and Educational Activity
hochschule burgenland University of Applied Sciences
TRAINING 2000 ITALY
CONFEDERACIÓN SINDICAL INDEPENDIENTE
Fetico
mathemagenesis

!

Spis treści

O projekcie SEEDS & SKILLS 3

Partnerzy projektu 3

1. Wprowadzenie 4

Cel niniejszego opracowania 4
Metodologia 4
Definicja turystyki regeneratywnej 5

2. Kontekst europejski: turystyka regeneratywna 5

3. Wkład poszczególnych krajów 6

Polska P1-FRAME 6
Kontekst krajowy 6
Studia przypadków 8

Hiszpania P2-Fetico 11
Kontekst krajowy 11
Ramy polityczne i strategiczne 11
Studia przypadków

Austria P3-UASB 16
Kontekst krajowy 16
Ramy polityczne i strategiczne 16
Studia przypadków

Włochy P4-IPPOCRATE & P5 – Training2000 21
Kontekst krajowy 21
Ramy polityczne i strategiczne 21
Studia przypadków 23
Studia przypadków 26

Grecja P6 – MATHEMAGENESIS 28
Kontekst krajowy 28
Ramy polityczne i strategiczne 28
Studia przypadków 30

4. Cross-Country Analysis 33

Wspólne wzorce 33
Różnice między krajami 34

5. Wnioski 34

6. Bibliografia 35

O projekcie SEEDS & SKILLS

Turystyka jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki w Europie - jednak sposób, w jaki ją uprawiamy, wymaga zmian. SEEDS & SKILLS - Nurturing Skills to Heal Tourism Places - to europejski projekt, którego twórcy wierzą, że turystyka może zrobić coś więcej niż tylko zminimalizować swój negatywny wpływ. Może ona aktywnie przyczyniać się do odbudowy miejsc, społeczności i ekosystemów, z którymi wchodzi w interakcję. To właśnie nazywamy turystyką regeneratywną.

Finansowany przez program Erasmus+ Unii Europejskiej projekt SEEDS & SKILLS skupia sześć organizacji z Polski, Hiszpanii, Austrii, Włoch i Grecji, aby odpowiedzieć na proste, ale pilne pytanie: jakich umiejętności i wiedzy potrzebują pracownicy branży turystycznej, aby ta transformacja mogła się dokonać? I jak ich szkolić?

W ciągu dwóch lat (2025–2027) w ramach tego projektu przeprowadzane jest badanie praktyk turystyki regeneratywnej w całej Europie, określane są potrzeby szkoleniowe, opracowywane są ramy kompetencji oraz tworzone są materiały edukacyjne, które będą bezpłatnie dostępne dla nauczycieli, trenerów i specjalistów z branży turystycznej na całym kontynencie.

Partnerzy projektu

- **FRAME (Polska):** Fundacja Rozwoju Aktywności Międzynarodowej i Edukacyjnej z siedzibą w Łodzi. FRAME to organizacja pozarządowa specjalizująca się we współpracy międzynarodowej, edukacji i budowaniu potencjału. Jako koordynator projektu FRAME nadzoruje ogólne zarządzanie i realizację projektu SEEDS & SKILLS.
- **FETICO (Hiszpania):** Niezależna Konfederacja Związków Zawodowych FETICO z siedzibą w Madrycie. FETICO to niezależna konfederacja związków zawodowych reprezentująca pracowników z wielu sektorów, w tym z branży turystycznej i hotelarskiej. W ramach projektu SEEDS & SKILLS FETICO kieruje pakietem prac badawczych, koordynując analizę praktyk turystyki regeneratywnej oraz potrzeb szkoleniowych we wszystkich krajach partnerskich.
- **UASB (Austria):** Uniwersytet Nauk Stosowanych w Burgenlandzie z siedzibą w Eisenstadt. UASB to uczelnia wyższa posiadająca doświadczenie w dziedzinie turystyki, zrównoważonego rozwoju i innowacji cyfrowych. W ramach projektu UASB kieruje opracowywaniem programu szkoleniowego oraz platformy edukacji cyfrowej.
- **IPPOCRATE (Włochy):** IPPOCRATE to włoska organizacja specjalizująca się w kształceniu zawodowym, szkoleniach i komunikacji cyfrowej. W ramach projektu SEEDS & SKILLS IPPOCRATE kieruje pracami nad opracowaniem studiów przypadków wykorzystujących technikę scrollytellingu oraz aplikacją internetową służącą do upowszechniania wyników projektu.
- **Training2000 (Włochy):** Training2000 to centrum szkolenia zawodowego z siedzibą w regionie Marche, posiadające bogate doświadczenie w edukacji turystycznej i analizie rynku pracy. W ramach projektu Training2000 kieruje opracowywaniem Ram Kompetencji dla Turystyki Regeneratywnej, wykorzystując swoją wiedzę specjalistyczną w zakresie opracowywania programów nauczania w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego.
- **MATHEMAGENESIS (Grecja):** MATHEMAGENESIS to organizacja z siedzibą w Grecji, specjalizująca się w edukacji, badaniach i innowacjach. W ramach projektu SEEDS & SKILLS MATHEMAGENESIS odpowiada za zapewnienie jakości i ocenę wszystkich działań projektowych.

1. Wprowadzenie

1.1 Cel niniejszego opracowania

Niniejszy dokument stanowi rezultat nr 2.1 projektu SEEDS & SKILLS w ramach programu Erasmus+ pt. „Studia przypadków dotyczące turystyki regeneratywnej". Jest on wynikiem działań w ramach identyfikacji ścieżek turystyki regeneratywnej, realizowanych przez wszystkie sześć organizacji partnerskich w okresie od stycznia do kwietnia 2026 r.

Niniejszy dokument powstał na podstawie informacji przekazanych przez partnerów z Polski, Hiszpanii, Austrii, Włoch i Grecji, z których każdy opracował wkład dotyczący własnego kraju, w szczególności: (1) ramy polityczne i strategiczne kształtujące przejście w kierunku turystyki regeneratywnej w każdym z krajów partnerskich; oraz (2) konkretne studia przypadków praktyk turystycznych o charakterze regeneratywnym lub zorientowanych na regenerację, wdrażanych na poziomie destynacji, przedsiębiorstwa lub społeczności.

Dokument ten pełni trzy funkcje. Po pierwsze, stanowi empiryczną podstawę dla oceny potrzeb w zakresie umiejętności i szkoleń, pomagając w opracowaniu narzędzi badawczych oraz określeniu odpowiednich obszarów kompetencji. Po drugie, stanowi bezpośredni wkład w ramy kompetencji dla turystyki regeneratywnej poprzez identyfikację umiejętności, wiedzy i postaw wykazywanych w udokumentowanych praktykach. Po trzecie, przyczynia się do powstania planu działania na rzecz zmiany sposobu myślenia i przekształcania miejsc pracy w turystyce poprzez określenie narzędzi politycznych i warunków sprzyjających transformacji w kierunku turystyki regeneratywnej w krajach partnerskich.

1.2 Metodologia

Każda organizacja partnerska otrzymała opracowany przez FETICO standardowy szablon działań badawczych, obejmujący trzy sekcje: (1) opis sytuacji krajowej, w tym kluczowych cech krajowego sektora turystycznego; (2) co najmniej dwie lub trzy polityki lub ramy strategiczne związane z turystyką zrównoważoną lub regeneratywną, ekologiczną transformacją lub szkoleniami w dziedzinie turystyki; oraz (3) co najmniej trzy studia przypadków lub przykłady dobrych praktyk, z których co najmniej dwa muszą wyraźnie dotyczyć turystyki regeneratywnej lub być ukierunkowane na regenerację.

Partnerzy zostali poproszeni o nadanie priorytetu przypadkom, które wykazują pozytywny wpływ netto na środowisko lub społeczeństwo, zaangażowanie społeczności, stosowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym lub odbudowę ekosystemów – zgodnie z projektową definicją turystyki regeneratywnej. W przypadku gdy dany przykład nie został wyraźnie oznaczony jako regeneratywny, partnerzy zostali poproszeni o przedstawienie uzasadnienia opartego na jego zgodności z zasadami turystyki regeneratywnej.

.

1.3 Definicja turystyki regeneratywnej

Na potrzeby niniejszego projektu turystyka regeneratywna jest zdefiniowana jako:

Podejścia do turystyki, które aktywnie przywracają równowagę ekosystemów, wzmacniają lokalne społeczności oraz wywierają pozytywny wpływ netto na społeczeństwo i środowisko - wykraczając poza minimalizowanie szkód i aktywnie poprawiając stan miejsc, kultur i systemów życia, z którymi stykają się turyści.

Definicja ta celowo odróżnia turystykę regeneratywną od turystyki zrównoważonej: podczas gdy zrównoważony rozwój opiera się na logice ograniczania szkód (pozostawiając miejsca niezmienione), turystyka regeneratywna opiera się na logice aktywnej odbudowy i pozytywnego wkładu netto.

Źródło: definicja projektu SEEDS & SKILLS, zgodna z Dredge (2022) i Bellato et al. (2022).

2. Kontekst europejski: turystyka regeneratywna

Turystyka jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki w Europie, generującą około 10% PKB UE i zatrudniającą bezpośrednio ponad 22 miliony osób. Jednak dominujący model turystyki masowej pociąga za sobą dobrze udokumentowane negatywne skutki: przepełnienie popularnych miejsc turystycznych, emisje dwutlenku węgla związane z transportem lotniczym i komunikacją, degradację dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, odpływ środków ekonomicznych z lokalnych społeczności oraz zanik tożsamości lokalnej.

Pandemia COVID-19 przyspieszyła potrzebę gruntownego przemyśleni modelu turystyki. Instytucje europejskie, rządy krajowe oraz sam sektor turystyczny w coraz większym stopniu dostrzegają, że kolejne kroki nie mogą polegać na zwykłym powrocie do tempa wzrostu sprzed pandemii, lecz wymagają strukturalnej transformacji w kierunku bardziej odpowiedzialnych, odpornych i regeneratywnych form turystyki.

Turystyka regeneratywna wyłoniła się jako koncepcja wykraczająca poza paradygmat zrównoważonego rozwoju. Podczas gdy turystyka zrównoważona dąży do minimalizacji szkód i utrzymania istniejących warunków, turystyka regeneratywna aktywnie dąży do ich poprawy – poprzez odbudowę ekosystemów, wzmacnianie pozycji społeczności, ochronę żywych kultur oraz tworzenie warunków dla długoterminowej żywotności miejsc, w których się rozwija. Zmiana ta znajduje odzwierciedlenie w coraz bogatszym dorobku politycznym i praktycznym w całej Europie, co dokumentują krajowe materiały zebrane w niniejszym opracowaniu.

Europejski Zielony Ład, Strategia UE na rzecz różnorodności biologicznej do 2030 r., strategia „Od pola do stołu" oraz Nowy Europejski Bauhaus stanowią strategiczne ramy dla przejścia w kierunku turystyki regeneratywnej w Europie. Projekt SEEDS & SKILLS stanowi bezpośrednią odpowiedź na ten kontekst polityczny poprzez opracowanie ram kompetencji i narzędzi szkoleniowych niezbędnych do przygotowania pracowników branży turystycznej do tej transformacji.

3. Wkład poszczególnych krajów

Polska P1-FRAME

3.1 Kontekst krajowy

Polska jest destynacją turystyczną w której generowany jest wyższy ruch przyjazdowy (19 mln w 2023) niż wyjazdowy Polaków za granicę (12 mln w 2023). Zatłoczenie powiększone jest również poprzez wewnątrzkrajowy ruch turystyczny (62,4 mln turystów w 2023). Ta struktura ruchu turystycznego i krótki średni okres pobytu turystów (ok. 2,5 doby) powoduje duże strumienie ruchu turystycznego i krótkie możliwości regeneracji. Sektor ten boryka się z problemami związanymi z zatłoczeniem kultowych miejsc oraz niedostatecznym rozwojem regionów wiejskich i peryferyjnych. W ostatnich latach polityka turystyczna zmierza w kierunku zrównoważonego rozwoju i jakości, przy rosnącym uznaniu regeneratywnego potencjału turystyki przyrodniczej i kulturowej. Bogate dziedzictwo przyrodnicze Polski – lasy, jeziora, góry i rezerwaty biosfery – stanowi solidną podstawę dla rozwoju turystyki regeneratywnej. Turystyka regeneratywna zaczyna pojawiać się w dokumentach, projektach i inicjatywach współfinansowanych ze środków unijnych oraz w programach sieciowych.

3.2 Ramy polityczne i strategiczne

POL 1 | Nowa strategia rozwoju polskiej turystyki (w przygotowaniu od 2024 r.)

Podsumowanie:

Strategia ma na celu transformację polskiej turystyki w kierunku jakości, ochrony zasobów, równowagi regionalnej i społecznej. Strategia ma „wynieść Polskę na pozycję lidera rozwoju turystyki" poprzez rozwój jakościowy, a nie ilościowy. Wskazuje się potrzebę odejścia od prostego zwiększania wolumenu turystów na rzecz zwiększania wartości tworzonej dla miejsca i społeczności.

Obecnie jest to najważniejszy dokument dotyczący rozwoju polskiej turystyki przygotowywany na szczeblu krajowym. Dokument ten bezpośrednio uwzględnia model turystyki regeneratywnej. Ministerstwo Sportu i Turystyki podkreśla, że z uwagi na zmieniające się warunki rozwoju turystyki, sytuację globalną oraz zmiany technologiczne (pandemia COVID) ubiegłe dokumenty straciły aktualność, a nowa strategia jest już w końcowym etapie przygotowań.

Tworzenie strategii traktowane jest jako proces partycypacyjny, angażujący samorządy, organizacje turystyczne i przedsiębiorców. Planowanie odbywa się z mieszkańcami, a nie dla mieszkańców, lokalne społeczności są współautorami odpowiedzialnego modelu turystyki, regeneracja musi wynikać z lokalnych potrzeb i kontekstu. Strategia ma integrować podejście, w którym turystyka staje się: „gospodarką", filarem regionalnej stabilności i narzędziem rozwoju strukturalnego, co zgodne jest z zasadami turystyki regeneratywnej.

Znaczenie dla turystyki regeneratywnej:

Nowa Strategia Rozwoju Polskiej Turystyki, choć jeszcze nie używa terminu „turystyka regeneratywna", jest w dużej mierze z nią zgodna w swoich założeniach: wspiera rozwój miejsc poprzez jakość, podkreślenie roli, wzmacnianie oraz partycypację lokalnych społeczności, równowagę terytorialną, wzmacnianie peryferyjnych regionów oraz ochronę zasobów. Strategia poleca stabilny model, który nie eksploatuje miejsc, lecz je rozwija. Turystyka jest narzędziem budowania odporności regionów.

Punktami styku z turystyką regeneratywną jest troska o dobrostan miejsca, nie tylko o generowanie

ruchu czy ocenę sukcesu destynacji przez zdolność do regeneracji ekosystemów, kultury i więzi społecznych, a nie przez liczbę odwiedzających.

Źródło: https://www.gov.pl/web/sport

POL 2 | Program „Współpraca – Innowacje – Zrównoważona turystyka" (2023–2024)

Podsumowanie:

Ogólnokrajowy projekt realizowany przez Polską Organizację Turystyczną (POT), którego celem było przekształcenie polskiej turystyki w model zrównoważony i odpowiedzialny poprzez edukację, innowacyjne rozwiązania oraz wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej. Kluczowymi działaniami w ramach projektu była diagnoza stanu zrównoważenia regionów, świadomości ekologicznej, barier i możliwości wdrażania zasad zrównoważonej turystyki, implementacji przepisów dotyczących ochrony środowiska i kultury oraz budowanie sieci współpracy.

Związek z turystyką regeneratywną:

Program stworzył ogólnokrajowy ekosystem wiedzy i współpracy o charakterze regeneratywnym: wzmacnia lokalne ekosystemy współpracy, tworzy narzędzia dla regionów oraz koncentruje się na zarządzaniu przepływami turystycznymi i ochronie dziedzictwa kulturowego. Szkolenia, warsztaty i debaty, obejmowały m.in. ekologizację usług, gospodarkę cyrkularną, certyfikację zieloną, strategie zrównoważonego rozwoju destynacji, komunikację ESG. Program sprzyjał tworzeniu partnerstw między przedsiębiorcami, organizacjami, uczelniami i samorządami.

Źródło: https://www.pot.gov.pl

POL 3 | Projekt regionalny „Opracowanie kierunków rozwoju zrównoważonej, regeneratywnej i odpornej oferty turystyki aktywnej, przyrodniczej oraz kulturowej w woj. podlaskim". (2025)

Podsumowanie:

Projekt regionalny realizowany przez Podlaską Regionalną Organizację Turystyczną, współfinansowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Jego celem było stworzenie podstaw strategii turystyki regeneratywnej w regionie, ocena gotowości interesariuszy oraz zidentyfikowanie barier i atutów. W warsztatach prowadzonych przez ekspertów wzięło udział około 70 uczestników z sektora turystycznego, organizacji pozarządowych, władz lokalnych i przedsiębiorstw. Celem projektu było: zbudowanie podstaw strategii rozwoju turystyki regeneratywnej w regionie, analiza potencjału turystyki aktywnej, przyrodniczej i kulturowej, ocena gotowości interesariuszy do wdrażania praktyk odpowiedzialnej turystyki, identyfikacja barier i mocnych stron subregionów, wypracowanie kierunków rozwoju oferty całorocznej, wprowadzenie narzędzi samooceny i standardów jakości oraz certyfikacji.

Związek z turystyką regeneratywną:

Projekt bezpośrednio promował podejścia regeneratywne w regionie o bogatych zasobach przyrodniczych, kulturowych i społecznych. Obejmował praktyczne narzędzia do samooceny, standardy jakości i certyfikację oraz wyraźnie promował turystykę regeneratywną jako model rozwoju dla Podlasia.

Źródło: https://podlaskie.it

3.3 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | „Regeneracja polskich destynacji: zrównoważona turystyka w praktyce”

Źródło: Polska Organizacja Turystyczna (POT) / www.pot.gov.pl | Zdjęcie: Jarosław Marciu

Główne wyzwanie:

Wprowadzenie koncepcji praktyk regeneratywnych do polskich miast i destynacji MICE, w tym Gdańska, Krakowa, Warszawy i innych.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

W 2025 roku w Gdańsku odbyły się specjalistyczne warsztaty we współpracy z organizacją Global Destination Sustainability Movement. Przedstawiciele sześciu polskich miast (Krakowa, Gdańska, Gdyni, Sopotu, Wrocławia i Szczecina) wymienili się doświadczeniami i opracowali rozwiązania do wdrożenia w ramach programu Global Destination Sustainability Index. Działania polegały na: promowaniu podejścia wykraczającego poza minimalizowanie negatywnych skutków turystyki, wskazywaniu możliwości tworzenia wartości dla społeczności lokalnych i środowiska, budowaniu sieci współpracy pomiędzy destynacjami turystycznymi.

Wyniki i wpływ:

Udział przedstawicieli kilku polskich miast, wskazuje na rosnące zainteresowanie wdrażaniem zasad turystyki zrównoważonej i regeneratywnej w zarządzaniu destynacjami miejskimi w Polsce. Warsztat można zatem interpretować jako element procesu instytucjonalizacji tej koncepcji w krajowej polityce turystycznej oraz w strategiach rozwoju turystyki miejskiej, szczególnie w sektorze turystyki biznesowej i spotkań (MICE).

Inicjatywa ta stanowi przykład działań edukacyjnych i strategicznych, które mogą przyczyniać się do upowszechniania koncepcji turystyki regeneratywnej w Polsce poprzez transfer wiedzy międzynarodowej, benchmarking oraz współpracę międzydestynacyjną.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba zaangażowanych miast (6); udział w benchmarkingu Global Destination Sustainability Index; wdrożenie zalecanych praktyk w poszczególnych destynacjach; liczba zobowiązań podjętych przez uczestniczące miasta w ramach działań następczych.

Źródło: https://www.pot.gov.pl

PRZYPADEK 1 | The 'Living River' Project — Poznań

Źródło: Brama Poznania / bramapoznania.pl | Zdjęcie: Łukasz Gdak / PCD

Główne wyzwanie:

W Poznaniu turystyka koncentruje się na walorach antropogenicznych (zbytki, muzea, wydarzenia) natomiast zauważono degradację małej rzeki Cybiny, która pomimo, że jest jedną z najcenniejszych przyrodniczo miejskich dolin w Poznaniu nie jest zauważana, ponieważ przez miasto przepływa główna rzeka Warta. Projekt wyrósł z inicjatywy społecznej polegającej na sprzątaniu rzeki Cybiny, a następnie rozwinął się w rozbudowany program, którego ideą jest zwrot ku naturze, refleksja nad dziedzictwem rzeki oraz edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów.

Wdrożone działania regeneratywne:

Projekt łączy sztukę, edukację i zaangażowanie społeczności wokół rzeki Cybiny. Od 2020 roku co roku odbywa się 12–15 wydarzeń, w tym spacery przyrodnicze, zajęcia ekedukacyjne, warsztaty ekologiczne i rzemieślnicze oraz plenerowe wydarzenia kulturalne. Inicjatywa aktywnie przywraca ludziom więź z lokalnym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym.

Wyniki i wpływ:

Poprawa stanu ekosystemu miejskiego; odbudowa więzi społeczności z lokalnym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym; promowanie zachowań przyjaznych dla środowiska; upowszechnianie wiedzy o rzece jako żywym ekosystemie; uświadamianie zagrożeń: m.in. wysychania Cybiny, degradacji siedlisk i presji urbanizacyjnej; przywracanie relacji człowieka z rzeką; ekologizacja zachowań – od sprzątania brzegów po edukację nt. praw rzek. Imprezy cieszą się niezmiennie ogromnym zainteresowaniem, a miejsca są wyczerpane w ciągu kilku dni od rozpoczęcia rejestracji - co świadczy o silnym zapotrzebowaniu ze strony społeczności.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba wydarzeń w ciągu roku (12–15 od 2020 r.); frekwencja na wydarzeniach i popyt na rejestrację; różnorodność działań; dowody na zmianę zachowań społeczności wobec środowiska naturalnego.

Źródło: https://bramapoznania.pl/article/290

PRZYPADEK 3 | | „Cichy Memoriał" - rewitalizacja dziedzictwa społeczności

Źródło: Arkadiusz Andrejkow / andrejkow.pl

Główne wyzwanie:

Zanikanie dziedzictwa kulturowego w małych wsiach w całej Polsce, niszczenie starych budynków oraz brak zainteresowania turystów autentyczną lokalną kulturą. Z perspektywy mieszkańców: zanikanie więzi z własnym dziedzictwem.

Wdrożone działania regeneratywne:

Artysta Arkadiusz Andrejkow maluje deskale na autentycznych starych drewnianych budynkach w małych wioskach, opierając się na rodzinnych fotografiach związanych z danym miejscem. Od 2017 roku, kiedy to artysta otrzymał grant od Ministra Kultury, powstało ponad 150 deskali we wszystkich 17 województwach Polski, często przy bezpośrednim udziale społeczności lokalnej.

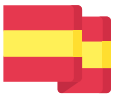
Wyniki i wpływ:

Projekt wzmacnia lokalną dumę i poczucie tożsamości; mieszkańcy stają się narratorami lokalnej historii. Stanowi on doskonały przykład oddolnego, partycypacyjnego i niedrogiego modelu rewitalizacji dziedzictwa kulturowego o dużym potencjale turystycznym w mało znanym regionie turystycznym, co sprzyja nie tylko zachowaniu dziedzictwa, ale również temu regionowi.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba utworzonych deskali (ponad 150 do 2025 r.); zasięg geograficzny (wszystkie 17 prowincji); stopień zaangażowania społeczności; dowody na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i dumy z dziedzictwa; wzbudzone zainteresowanie turystyczne.

Źródło: https://andrejkow.pl/street-art-cichy-memorial/

Hiszpania P2-Fetico

3.4 Kontekst krajowy

Hiszpania jest jednym z wiodących ośrodków turystycznych na świecie, a turystyka stanowi znaczną część zarówno PKB, jak i zatrudnienia. Sektor ten charakteryzuje się dużą różnorodnością regionalną, silną sezonowością w ośrodkach nadmorskich i na wyspach oraz przewagą małych i średnich przedsiębiorstw oraz mikroprzedsiębiorstw. W ostatnich latach Hiszpania przeszła od modelu turystyki zorientowanego na wzrost do modelu zorientowanego na zrównoważony rozwój i odporność, co przyspieszyła pandemia COVID-19 oraz wdrożenie planu odbudowy i wzmocnienia odporności (Next Generation EU). Polityka publiczna w coraz większym stopniu uwzględnia transformację ekologiczną, cyfryzację, równowagę terytorialną i innowacje w zakresie zarządzania, tworząc sprzyjające warunki dla podejść opartych na turystyce regeneratywnej.

3.5 Ramy polityczne i strategiczne

POL 1 | Estrategia España Turismo 2030 (Zaktualizowane ramy na rok 2025 - Ministerstwo Przemysłu i Turystyki)

Podsumowanie:

Strategia turystyczna Hiszpanii 2030 wyznacza krajowe ramy długoterminowej transformacji hiszpańskiego sektora turystycznego, polegającej na przejściu od modelu wzrostu opartego na wielkości ruchu turystycznego do systemu opartego na wartości, zrównoważonego i odpornego. Promuje ona zrównoważony rozwój środowiskowy, transformację cyfrową, integrację społeczną oraz spójność terytorialną. Jako kluczowe priorytety strategiczne wskazano jakość zatrudnienia, rozwój umiejętności oraz dostosowanie do nowych warunków środowiskowych i rynkowych.

Związek z turystyką regeneratywną:

Chociaż strategia nie jest wyraźnie określona jako „regeneratywna", promuje ona systemową transformację w kierunku zrównoważonego rozwoju środowiskowego, odpowiedzialności społecznej i równowagi terytorialnej. Tworzy ona sprzyjające ramy polityczne dla turystyki regeneratywnej poprzez zachęcanie do zmian strukturalnych, innowacji w zakresie zarządzania i długoterminowej odporności.

Źródło: https://www.mintur.gob.es/Documents/Estrategia-Espana-Turismo-2030.pdf

POL 2 | Plan odbudowy, transformacji i odporności - Komponent 14 (2021–2026 - Ministerstwo Przemysłu i Turystyki)

Podsumowanie:

Komponent 14 koncentruje się na modernizacji strukturalnej sektora turystycznego poprzez transformację ekologiczną, cyfryzację i zwiększenie konkurencyjności. Finansowany w ramach europejskiego mechanizmu Next Generation EU, wspiera on inwestycje na dużą skalę w zrównoważone zarządzanie destynacjami, efektywność energetyczną, inicjatywy gospodarki o obiegu zamkniętym oraz systemy cyfrowe. Promuje on zintegrowane projekty terytorialne, a nie izolowane działania na poziomie przedsiębiorstw.

Związek z turystyką regeneratywną:

Poprzez finansowanie transformacji strukturalnej, a nie jedynie stopniowych ulepszeń, komponent 14 przyczynia się do długoterminowej odporności terytorialnej i zintegrowanej transformacji środowiskowej. Wspiera on rewitalizację na poziomie poszczególnych miejscowości poprzez zieloną infrastrukturę, cyfrowe zarządzanie oraz planowanie systemowe.

Source: https://planderecuperacion.gob.es

POL 3 | Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki w regionach (PSTD) (zatwierdzona w 2021 r., w trakcie realizacji - Ministerstwo Przemysłu i Turystyki)

Podsumowanie:

Strategia PSTD wdraża zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie destynacji poprzez przyznawanie środków finansowych władzom lokalnym i regionalnym na realizację zintegrowanych projektów łączących zrównoważony rozwój środowiskowy, innowacje cyfrowe i konkurencyjność. Inicjatywy te obejmują dekarbonizację, efektywność energetyczną, zrównoważoną mobilność, cyfrowe systemy monitorowania oraz wzmacnianie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Strategia promuje zarządzanie partycypacyjne oraz skoordynowane planowanie przestrzenne.

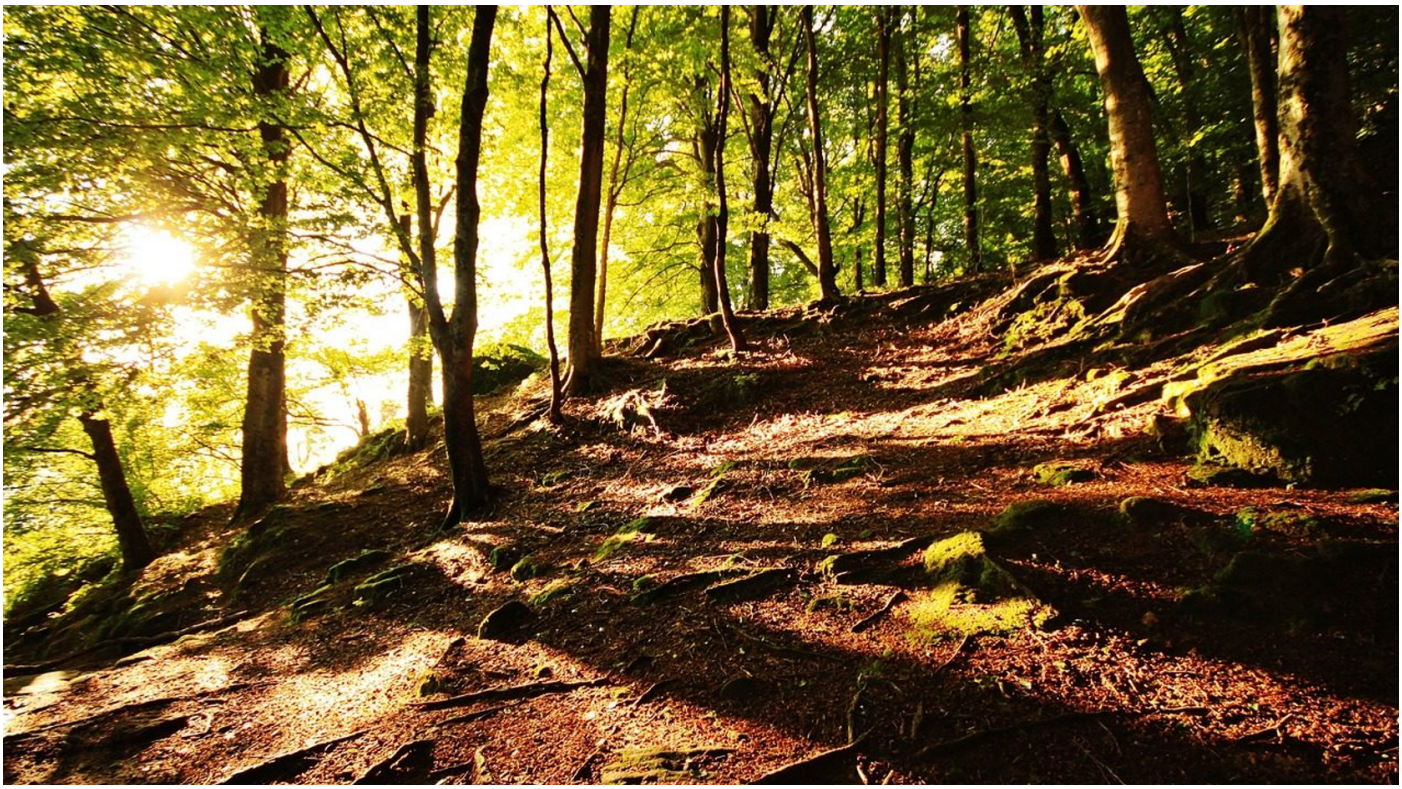
Związek z turystyką regeneratywną:

To systemowe podejście oparte na destynacjach jest bezpośrednio zgodne z zasadami turystyki regeneratywnej, które priorytetowo traktują odbudowę ekosystemów, wzmacnianie społeczności oraz długoterminową odporność terytorialną.

Źródło: https://turismo.gob.es

3.6 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | REGENERA - Turystyka regeneratywna w rezerwacie biosfery Sierra del Rincón

Źródło: SEGITTUR / www.segittur.es

Główne wyzwanie:

Rezerwat biosfery Sierra del Rincón boryka się z problemem wyludnienia obszarów wiejskich, wrażliwości ekosystemów oraz wyzwaniem, jakim jest znalezienie równowagi między rozwojem turystyki a ochroną różnorodności biologicznej i utrzymaniem lokalnych źródeł utrzymania.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Inicjatywa REGENERA promuje formy turystyki, które aktywnie przyczyniają się do ochrony ekosystemów oraz ożywienia społeczno-gospodarczego. Łącząc dziedzictwo agroekologiczne, gastronomię i lokalne łańcuchy wartości z projektowaniem turystycznym, projekt wspiera udział społeczności i świadomość ekologiczną, tworząc modele turystyczne, które wzmacniają wartość terytorialną, a nie ją wyczerpują. Inicjatywa jest prowadzona przez badaczy z Universidad Complutense de Madrid - profesorów Olgę Mancha Cáceres i Susana Ramírez García - i opiera się na metodologii partycypacyjnych badań nad działaniem, współtworząc rozwiązania bezpośrednio z lokalnymi społecznościami, rolnikami i podmiotami turystycznymi w rezerwacie.

Wyniki i wpływ:

Przedsięwzięcia pilotażowe pokazujące, w jaki sposób turystyka może służyć jako czynnik sprzyjający odnowie ekologicznej i społecznej. Stanowią one model, który można powielać w rezerwatach biosfery i na obszarach wiejskich dążących do przejścia na modele regeneratywne.

Wskaźniki sukcesu:

Zastosowanie kryteriów zrównoważonego rozwoju rezerwatów biosfery UNESCO; stopień udziału społeczności w współtworzeniu turystyki; praktyki turystyczne skoncentrowane na ekosystemie, włączone do doświadczeń odwiedzających; możliwość powielania modelu; jakościowe dowody regeneracji terytorialnej i ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich.

Źródło: https://www.segittur.es/blog/turismo-sostenible-blog/regenera-turismo-regenerativo-en-la-reserva-de-la-biosfera-sierra-del-rincon/

PRZYPADEK 2 | HUELLA POSITIVA - Doświadczenia turystyki regeneratywnej w Nawarrze

Źródło: Turismo de Navarra / www.visitnavarra.es

Główne wyzwanie:

Wyzwaniem na obszarach wiejskich Nawarry było przeprojektowanie ofert turystycznych w taki sposób, aby zapewnić aktywny wkład w ochronę środowiska, równowagę terytorialną oraz ściślejszą integrację między turystami a lokalnymi społecznościami.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Program obejmuje atrakcje turystyczne, w ramach których goście aktywnie uczestniczą w działaniach na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, renaturyzacji krajobrazu oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Wkład w ochronę środowiska jest integralną częścią samej oferty turystycznej, dzięki czemu goście z biernych konsumentów stają się aktywnymi uczestnikami. Konkretne działania w ramach tych atrakcji obejmują montaż budek lęgowych dla lokalnych gatunków ptaków, renaturyzację rodzimych łąk i siedlisk dzikich kwiatów oraz przywracanie tradycyjnych lokalnych odmian rolniczych - co gwarantuje, że każda wizyta pozostawia wymierny pozytywny ślad środowiskowy.

Wyniki i wpływ:

Stworzono piętnaście ofert turystyki regeneratywnej, wzmacniających współpracę między podmiotami branży turystycznej a lokalnymi interesariuszami. Inicjatywa ta zwiększa świadomość ekologiczną i poczucie tożsamości terytorialnej, jednocześnie promując zrównoważoną działalność gospodarczą.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba stworzonych i działających atrakcji turystycznych opartych na zasadach regeneracji (15); wskaźnik aktywnego udziału odwiedzających w ochronie różnorodności biologicznej i odbudowie krajobrazu; liczba lokalnych interesariuszy zaangażowanych we wspólne projektowanie; działania na rzecz odbudowy środowiska zrealizowane w ramach każdej atrakcji.

Source: https://www.visitnavarra.es/es/huella-positiva

PRZYPADEK 3 | El Hierro - Energia odnawialna i model zrównoważonej wyspy (Gorona del Viento)

Źródło: Gorona del Viento / www.goronadelviento.es

Główne wyzwanie:

Uzależnienie energetyczne i wrażliwość środowiskowa na odizolowanym terytorium wyspiarskim w dużym stopniu zależnym od turystyki i zasobów zewnętrznych.

Wdrożone praktyki w zakresie energii odnawialnej:

Wdrożenie systemu energii odnawialnej opartego na energii wodnej i wiatrowej w celu znacznego zmniejszenia zależności od paliw kopalnych oraz dostosowania rozwoju terytorialnego do zasad zrównoważonego rozwoju. Inicjatywa ta łączy transformację energetyczną z pozycjonowaniem wyspy jako wzorca zrównoważonego rozwoju. Elektrownia Gorona del Viento ma zainstalowaną

moc 11,5 MW energii wiatrowej i 11,3 MW energii wodnej i osiągnęła okresy 100% pokrycia energią odnawialną dla całej wyspy - dzięki czemu El Hierro stało się uznanym na arenie międzynarodowej wzorem transformacji energetycznej wśród wyspiarskich destynacji turystycznych

Wyniki i wpływ:

Osiągnięto wysoki poziom wykorzystania energii odnawialnej; międzynarodowe uznanie jako wzorcowy przykład zrównoważonego rozwoju. Model ten wzmacnia odporność terytorialną i spójność środowiskową, pokazując, w jaki sposób transformacja energetyczna może napędzać rozwój destynacji oparty na regeneracji.

Wskaźniki sukcesu:

Odsetek zapotrzebowania energetycznego wyspy pokryty ze źródeł odnawialnych; roczna redukcja emisji CO2; uzyskane międzynarodowe certyfikaty zrównoważonego rozwoju; zmniejszenie zależności od importu energii; wkład w pozycjonowanie destynacji jako europejskiego wzorca zrównoważonego rozwoju.

Źródło: https://www.goronadelviento.es

Austria P3-UASB

3.7 Kontekst krajowy

Turystyka stanowi kluczowy sektor gospodarki Austrii, generując bezpośrednio około 4–5% PKB, a wraz z efektami pośrednimi – 6–8%. Sektor ten charakteryzuje się wysokim udziałem małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza rodzinnych hoteli, pensjonatów i podmiotów świadczących usługi turystyczne. Działalność turystyczna ma charakter silnie sezonowy, przy czym turystyka zimowa koncentruje się w regionach alpejskich, a letnia – wokół jezior, kultury i aktywności na świeżym powietrzu. W wielu regionach ważną rolę odgrywa również turystyka kulinarna, zwłaszcza związana z winem, regionalną gastronomią i winnicami. W ostatnich latach polityka turystyczna kładzie coraz większy nacisk na zrównoważony rozwój i wysoką jakość turystyki, a nie na wzrost liczby odwiedzających.

3.8 Ramy polityczne i strategiczne

POL 1 | Plan T - Plan generalny ds. turystyki (uruchomiony w 2019 r., zaktualizowany w 2025 r. - Federalne Ministerstwo Gospodarki, Energii i Turystyki)

Podsumowanie:

Austriacka krajowa strategia turystyczna mająca na celu ukierunkowanie długoterminowego rozwoju sektora turystycznego. Głównym celem jest poprawa warunków zatrudnienia i zwiększenie atrakcyjności zawodów związanych z turystyką. Zaktualizowana strategia z 2025 r. kładzie nacisk na umiejętności cyfrowe, innowacje i nowe technologie, w tym sztuczną inteligencję, a także na zrównoważony rozwój, cyfryzację i zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla małych przedsiębiorstw turystycznych.

Znaczenie dla turystyki regeneratywnej:

Plan T przyczynia się do rozwoju turystyki regeneratywnej poprzez promowanie rozwoju, który łączy wzrost gospodarczy z ochroną środowiska i dobrostanem społeczności. Kładąc nacisk na turystykę wysokiej jakości oraz dobrostan mieszkańców, wspiera on stopniowe przechodzenie na modele turystyczne, które przynoszą korzyści zarówno ekosystemom, jak i lokalnym społecznościom.

Źródło: https://www.bmwet.gv.at/en/Topics/tourism/plan-t.html

POL 2 | Inicjatywa na rzecz turystyki regeneratywnej - Dolna Austria (2024 — Niederösterreich Werbung)

Podsumowanie:

Strategiczne ramy rozwoju turystyki w Dolnej Austrii, przynoszące korzyści przyrodzie, lokalnym społecznościom i regionalnej gospodarce. Opracowane w ramach warsztatów i dialogu z zainteresowanymi stronami, zachęcają ośrodki turystyczne do uwzględniania ochrony środowiska, tożsamości regionalnej i udziału społeczności w planowaniu turystycznym, promując atrakcje turystyczne, które podkreślają walory przyrody, kultury i produktów regionalnych, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej.

Związek z turystyką regeneratywną:

Inicjatywa ta wyraźnie promuje turystykę regeneratywną, dążąc do rozwoju turystyki, która przynosi korzyści naturze i społecznościom lokalnym. Zachęca ona ośrodki turystyczne do wzmacniania ekosystemów, kultury regionalnej oraz tworzenia lokalnej wartości - co bezpośrednio odzwierciedla podstawowe zasady turystyki regeneratywnej.

Źródło: https://tourismus.niederoesterreich.at/regenerativer-tourismus

POL 3 | Re:GenTravel - Regeneracja, turystyka i jakość życia w EUREGIO (2025–2028 - Interreg VI-A Bayern–Österreich)

Podsumowanie:

Transgraniczny projekt badawczo-rozwojowy łączący cyfrowe narzędzia crowdsourcingowe z analizą geoinformacyjną, pomiarami środowiskowymi i wskaźnikami zdrowotnymi w celu identyfikacji obszarów przyrodniczych o potencjale regeneratywnym. Mieszkańcy i goście korzystają z aplikacji do rejestrowania miejsc o właściwościach regeneratywnych, które są powiązane z parametrami środowiskowymi i dotyczącymi mobilności oraz przedstawiane na cyfrowej mapie potencjału. W ramach projektu opracowywane są oferty turystyczne dostosowane do konkretnych grup docelowych, promujące zdrowie i dobre samopoczucie.

Znaczenie dla turystyki regeneratywnej:

Re:GenTravel bezpośrednio wspiera turystykę regeneratywną poprzez identyfikację miejsc sprzyjających regeneracji oraz powiązanie rozwoju turystyki z jakością środowiska i dobrostanem społeczności. Promuje modele turystyczne, które wzmacniają lokalne zasoby zdrowotne i zrównoważony rozwój regionalny.

Źródło: https://www.pmu.ac.at

3.9 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | Bio-Landgut Esterhazy - ekologiczna posiadłość wiejska

Źródło: PANNATURA GmbH https://pannatura.at/bio-landgut-esterhazy/

Główne wyzwanie:

Obszary wiejskie w Burgenlandzie stoją w obliczu transformacji strukturalnej w sektorze rolnym, której towarzyszy znaczny spadek liczby gospodarstw rolnych w latach 1999–2020. Turystyka wokół Jeziora Neusiedl często przybiera formę krótkoterminowych wycieczek jednodniowych, bez nawiązywania kontaktów z lokalną produkcją lub społecznością.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Wszystkie bezpośrednio zarządzane obszary rolnicze zostały przekształcone w gospodarstwa ekologiczne od 2002 roku, co pozwoliło wyeliminować syntetyczne pestycydy i nawozy sztuczne. Wycieczki z przewodnikiem pozwalają zwiedzającym zapoznać się z rolnictwem ekologicznym i regionalną produkcją żywności. Lokalna gastronomia wykorzystuje produkty pochodzące z rolnictwa ekologicznego oraz od regionalnych producentów, tworząc krótkie łańcuchy dostaw między rolnictwem a gastronomią.

Wyniki i wpływ:

Rolnictwo ekologiczne ogranicza stosowanie środków chemicznych i wspiera długoterminową żyzność gleby. Regionalne łańcuchy wartości w Burgenlandzie są wzmacniane poprzez integrację rolnictwa, gastronomii i programów dla odwiedzających. Model ten pokazuje, w jaki sposób rolnictwo ekologiczne, transfer wiedzy i turystyka współdziałają, generując pozytywne efekty dla regionu.

Wskaźniki sukcesu:

Utrzymanie certyfikatu ekologicznego; udział produktów regionalnych w ofercie gastronomicznej; udział odwiedzających w wycieczkach po gospodarstwie i programach edukacyjnych; wkład w regionalne łańcuchy wartości gospodarczych; dowody poprawy zdrowia gleby dzięki praktykom ekologicznym.

Źródło: https://pannatura.at/bio-landgut-esterhazy

PRZYPADEK 2 | HerzBergLandAlpakas - rzemiosło, rolnictwo i turystyka

Źródło: GenussReich Erzberg Leoben https://www.genussreich.at/ueber-uns/

Główne wyzwanie:

Sektor rzemieślniczy na wiejskich terenach Styrii boryka się z poważnym niedoborem wykwalifikowanych pracowników i trudnościami w zakresie sukcesji przedsiębiorstw. Wraz z zamknięciem każdego przedsiębiorstwa traci się niematerialne dziedzictwo kulturowe. Obszar turystyczny Erzberg-Leoben pozostaje jednym z regionów o mniejszym natężeniu ruchu turystycznego, pomimo pozytywnych trendów.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Rodzina Herzogów prowadzi hodowlę alpak i przetwarza ich wełnę na wysokiej jakości materiał przy użyciu tradycyjnych technik. Podczas organizowanych kursów goście mogą nauczyć się przędzenia i tkania. Odchody alpak służą jako naturalny nawóz, poprawiający jakość gleby. Gospodarstwo należy do sieci „GenussReich Erzberg-Leoben", zrzeszającej ponad 80 regionalnych producentów, firm i podmiotów z branży turystycznej.

Wyniki i wpływ:

Dzięki przetwarzaniu wełny z własnego stada alpak i wykorzystaniu odchodów alpak jako naturalnego nawozu powstał regionalny obieg zamknięty. Atrakcje turystyczne - zwiedzanie gospodarstwa, spacery z alpakami, kursy przędzenia i tkania - pozwalają poznać tradycyjne metody przetwarzania wełny oraz wzmacniają tożsamość regionalną i odporność gospodarczą.

Wskaźniki sukcesu:

Poprawa żyzności gleby dzięki stosowaniu nawozów organicznych; zachowanie i przekazywanie tradycyjnej wiedzy rzemieślniczej; liczba odwiedzających uczestniczących w zajęciach praktycznych; wkład w regionalną sieć GenussReich; dowody wzmocnienia tożsamości regionalnej i dziedzictwa.

Źródło: https://www.herzberglandalpakas.at

CASE 3 | Restaurant Bullinarium — Regional Gastronomy and Agricultural Tourism

*Źródło: bauernladen.at (n.d.) https://bauernladen.at/produzenten/bullinarium-7279?srsltid=AfmBOorwPrk3Nk-SKoB85-sGirMvceceB1QcLcGA-6bL6WJHCKEijcH_*

Główne wyzwanie:

Wiele restauracji w regionach turystycznych opiera się na produktach standardowych lub importowanych, co oznacza, że lokalni producenci rolni czerpią jedynie marginalne korzyści z turystyki. Problem ten jest szczególnie widoczny na austriackiej wsi, gdzie lokalne gospodarstwa rolne mają trudności z dostępem do rynków turystycznych.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Bullinarium współpracuje wyłącznie z regionalnymi hodowcami bydła i wykorzystuje wołowinę pochodzącą z najbliższej okolicy. W części wystawowej zwiedzający mogą zapoznać się z informacjami na temat hodowli bydła i produkcji mięsa. Regionalne wyroby mięsne oraz lokalna

kuchnia stanowią centralny element tej koncepcji, dzięki czemu tradycje kulinarne stają się widoczne i zostają włączone w doświadczenie turystyczne.

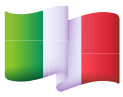
Wyniki i wpływ:

Lokalne gospodarstwa czerpią bezpośrednie korzyści z oferty turystycznej dzięki współpracy z regionalnymi producentami. Goście zyskują większą świadomość pochodzenia żywności i regionalnego rolnictwa. Koncepcja pokazuje, w jaki sposób gastronomia i turystyka mogą wzmocnić regionalną gospodarkę, tradycje kulinarne i świadomość żywieniową.

Wskaźniki sukcesu:

Udział produktów regionalnych w łańcuchu dostaw; liczba bezpośrednio włączonych producentów regionalnych; zaangażowanie zwiedzających w wystawę edukacyjną; oznaki wzmocnienia regionalnej tożsamości kulinarnej; wkład w utrzymanie lokalnej wartości ekonomicznej.

Źródło: https://www.bullinarium.com

Włochy P4-IPPOCRATE & P5 – Training2000

3.10 Kontekst krajowy

Włochy są jedną z największych gospodarek turystycznych w Europie, przyciągającą co roku miliony turystów z całego świata dzięki bogatemu dziedzictwu kulturowemu, historycznym miastom i słynnej kuchni. Sektor ten stoi przed poważnymi wyzwaniami, takimi jak nadmierna turystyka w kultowych miejscowościach, silna sezonowość oraz nierównomierny rozkład korzyści płynących z turystyki na terenie kraju. W ostatnich latach polityka krajowa coraz bardziej koncentruje się na zrównoważeniu przepływów turystycznych, inwestowaniu w obszary śródlądowe i wiejskie oraz promowaniu zrównoważonego zarządzania destynacjami. W ramach PNRR (Krajowego Planu Odbudowy i Odporności) przeznaczono znaczne środki na rewitalizację turystyki, zwłaszcza w historycznych wioskach i na obszarach o walorach kulturowych. Dwaj włoscy partnerzy projektu SEEDS & SKILLS - IPPOCRATE i Training2000 - wnieśli swój wkład w postaci uzupełniających studiów przypadków dokumentujących różnorodne praktyki rewitalizacyjne w różnych regionach Włoch.

3.11 Ramy polityczne i strategiczne

Poniższe polityki zostały opracowane przez P4-IPPOCRATE i odzwierciedlają krajowe ramy zrównoważonego i regeneratywnego rozwoju turystyki we Włoszech.

POL 1 | Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza (PNRR) - Misja 1: Turystyka i kultura (2021, w trakcie realizacji - rząd włoski)

Podsumowanie:

Główne ramy strategiczne Włoch dotyczące odbudowy po pandemii i transformacji ekologicznej. Misja 1 obejmuje znaczne inwestycje w zrównoważoną turystykę, odnowę dziedzictwa kulturowego i rozwój terytorialny. Środki mają na celu rewitalizację wsi, historycznych centrów i krajobrazów

kulturowych, promowanie efektywności energetycznej, rozwiązań gospodarki o obiegu zamkniętym oraz innowacji cyfrowych. Uwzględniono finansowanie szkoleń, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji, koncentrując się na pracownikach sektora turystycznego i MŚP.

Znaczenie dla turystyki regeneratywnej:

Inwestycje w ramach PNRR umożliwiają rewitalizację obszarów poprzez odbudowę dóbr kultury i przyrody, a jednocześnie wzmacniają lokalne społeczności. Skupienie się na wsiach, ponownym wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego oraz zrównoważonej mobilności bezpośrednio wspiera podejście do turystyki oparte na rewitalizacji, którego celem jest tworzenie długoterminowej wartości.

Źródło: https://www.italiadomani.gov.it

POL 2 | Strategia Nazionale per lo Sviluppo Sostenibile (SNSvS) (2017, aktualizacja 2022 - Ministerstwo Środowiska i Bezpieczeństwa Energetycznego)

Podsumowanie:

Ogólne ramy strategiczne Włoch są zgodne z Agendą ONZ 2030. Łączą one ochronę środowiska, sprawiedliwość społeczną i zrównoważony rozwój gospodarczy we wszystkich sektorach, w tym w turystyce. Strategia promuje odpowiedzialne wykorzystanie zasobów, ochronę różnorodności biologicznej, działania na rzecz klimatu oraz wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. Za kluczowe uznaje się rozwój umiejętności, uczenie się przez całe życie oraz przekwalifikowanie zawodowe w kierunku zawodów związanych z ekologią.

Związek z turystyką regeneratywną:

Strategia SNSvS stanowi systemowe podstawy turystyki regeneratywnej poprzez włączenie turystyki w szersze cele regeneracji ekologicznej i społecznej. Jej skupienie się na ekosystemach, społecznościach i odpowiedzialności międzypokoleniowej jest silnie zgodne z myśleniem regeneratywnym.

Źródło: https://www.mase.gov.it

POL 3 | Piano Strategico del Turismo (PST) 2023–2027 (2022 - włoskie Ministerstwo Turystyki)

Podsumowanie:

Określa krajową wizję Włoch dotyczącą bardziej zrównoważonego, odpornego i konkurencyjnego sektora turystycznego. Koncentruje się na przywróceniu równowagi w przepływach turystycznych, zmniejszeniu presji na nadmiernie odwiedzane destynacje oraz wzmocnieniu obszarów śródlądowych i wiejskich. Duży nacisk kładzie się na rozwój umiejętności, w tym umiejętności ekologicznych, kompetencji cyfrowych i zdolności menedżerskich operatorów turystycznych.

Związek z turystyką regeneratywną:

PST wspiera przejście od turystyki masowej do modeli opartych na konkretnych miejscach i jakości, które zwiększają odporność terytorialną. Poprzez promowanie turystyki powolnej, obszarów śródlądowych i zrównoważonego zarządzania destynacjami, jest to zgodne z zasadami regeneratywnej turystyki, polegającymi na przywracaniu lokalnej równowagi i ograniczaniu praktyk turystyki eksploatacyjnej.

Źródło: https://www.ministeroturismo.gov.it

3.12 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | Dolomiti Paganella - zrównoważona i regeneratywna destynacja

Źródło: Michiel Ronde / Unsplash , 2018

Główne wyzwanie:

Zarządzanie szybkim wzrostem (wzrost liczby odwiedzających o 500% w latach 2015–2019), powodującym nadmierną turystykę, obciążenie infrastruktury i presję na ruch drogowy, szczególnie w okolicach Molveno. Zmiany klimatyczne i potrzeba zapewnienia oferty przez cały rok dodatkowo zwiększają złożoność sytuacji.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Strategia zrównoważonego rozwoju obejmująca cały region, obejmująca ochronę różnorodności biologicznej i renaturyzację krajobrazu; promowanie powolnej mobilności i turystyki bez samochodów; edukacja ekologiczna dla odwiedzających; programy szkoleniowe dla operatorów turystycznych w zakresie zrównoważonego rozwoju. Starania o certyfikację zgodną z GSTC.

Wyniki i wpływ:

Międzynarodowe uznanie jako zrównoważona destynacja turystyczna; zmniejszenie obciążenia środowiska w obszarach o największym natężeniu ruchu; lepsza współpraca między lokalnymi podmiotami; poprawa jakości wrażeń turystów.

Wskaźniki sukcesu:

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju zgodne z GSTC; monitorowanie wpływu na środowisko; dane dotyczące zarządzania ruchem turystycznym; liczba szkoleń dla operatorów; przejście na transport zrównoważony.

Źródło: https://www.visitdolomitipaganella.it

PRZYPADEK 2 | Albergo Diffuso di Santo Stefano di Sessanio - renowacja wsi dziedzictwa kulturowego

Źródło: Patafisik/Wikimedia Coomons, 2008 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/59/S_Stefano_in_Sessanio_7.JPG/960px-S_Stefano_in_Sessanio_7.JPG?_=20090520233348

Główne wyzwanie:

Konserwacja zabytkowych budynków wiąże się z wysokimi kosztami renowacji i utrzymania. Odległe położenie na wsi ogranicza dostępność i stały napływ turystów.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Renowacja zabytkowych budynków z wykorzystaniem tradycyjnych technik; lokalne zatrudnienie i łańcuchy dostaw; ochrona dziedzictwa kulturowego; model hotelarski o niewielkim wpływie na środowisko, zintegrowany z życiem wsi. Model rozproszonego zakwaterowania sprawia, że goście rozpraszają się po całej wsi, zamiast skupiać się w jednym miejscu.

Wyniki i wpływ:

Powszechnie uznawany za udany model zrównoważonej turystyki; renowacja zabytkowych budynków; tworzenie lokalnych miejsc pracy; ochrona dziedzictwa kulturowego; model, który można powielać w innych włoskich wioskach borykających się z wyludnieniem.

Wskaźniki sukcesu:

Wskaźniki obłożenia; liczba utworzonych lokalnych miejsc pracy; wyniki w zakresie ochrony dziedzictwa; udział lokalnego łańcucha dostaw; powielanie modelu w innych wioskach.

Źródło: https://www.sextantio.it

PRZYPADEK 3 | Rigenera Borgo - rewitalizacja wsi z inicjatywy lokalnej

Źródło: Urokliwa historyczna uliczka we Włoszech, zdjęcie autorstwa Nati z serwisu Pexels: https://www.pexels.com/photo/charming-historic-alleyway-in-italy-36251256/ https://www.pexels.com/photo/charming-historic-alleyway-in-italy-36251256/

Główne wyzwanie:

Wyludnienie obszarów wiejskich, brak możliwości ekonomicznych dla młodych ludzi, problemy związane z zarządzaniem i koordynacją działań społeczności, typowe dla małych włoskich wsi.

Wdrożone praktyki rewitalizacyjne:

Inicjatywy turystyczne kierowane przez społeczność; ponowne wykorzystanie opuszczonych budynków; szkolenia dla lokalnej młodzieży w zakresie hotelarstwa i umiejętności ekologicznych; integracja społeczna i zarządzanie partycypacyjne w wielu włoskich wioskach.

Wyniki i wpływ:

Wzmocnienie spójności społecznej; powstanie nowych mikroprzedsiębiorstw; zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich; model możliwy do powielenia na terenie całej Italii. Inicjatywa jest dokumentowana i wspierana przez włoskie Ministerstwo Kultury.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba lokalnych uczestników; utworzone miejsca pracy; liczba ponownie wykorzystanych opuszczonych nieruchomości; liczba założonych mikroprzedsiębiorstw; dowody spójności społecznej i zdolności do sprawowania rządów.

Źródło: https://www.ministeroturismo.gov.it

3.13 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | Marche Bike Life - ekologiczna mobilność i regeneratywna turystyka rowerowa

Wyszukaj na / marchebikelife.com

Główne wyzwanie:
W regionie Marche rośnie ryzyko wyludnienia obszarów wiejskich, czemu towarzyszy brak spójnej oferty turystycznej łączącej wybrzeże z obszarami śródlądowymi. Tradycyjna turystyka ma często charakter fragmentaryczny, sezonowy i skupia się na wybrzeżu Morza Adriatyckiego ( ), przez co bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze podnóża Apeninów pozostaje niewykorzystane i narażone na trudności gospodarcze.

Wdrożone praktyki regeneratywne:
Strategia tworzenia węzłów regionalnych, polegająca na przekształcaniu małych, rzadko uczęszczanych stacji kolejowych i wsi w węzły ekologicznej mobilności, w których transport rowerowy i kolejowy są zintegrowane z lokalną gospodarką. Sieć publiczno-prywatna (NoiMarche) obejmuje obecnie 29 samorządów lokalnych i ponad 200 prywatnych operatorów, tworząc wspólny standard jakości „Bike Friendly". Integracja społeczna i szkolenia: specjalistyczne szkolenia dla przewodników rowerowych (Cicloaccompagnatori), tworzące nowe zielone miejsca pracy. Inteligentne narzędzia mobilności wykorzystujące trasy z kodami QR oraz dedykowaną aplikację internetową, rozdzielającą strumienie odwiedzających na 800 km dróg drugorzędnych.

Wyniki i wpływ:
Rozwój sieci z 8 gmin założycielskich do 29; zaangażowanie ponad 200 lokalnych przedsiębiorstw w szlak „Strade di Marca", promujący produkty rolne z lokalnych upraw; udana promocja

trasy Marche-Europa o długości 1700 km w celu propagowania włoskiej turystyki rowerowej w Parlamencie Europejskim.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba uczestniczących gmin (29) i prywatnych operatorów (ponad 200); ponad 800 km wytyczonych tras rowerowych; liczba nowo przeszkolonych przewodników rowerowych; korzystanie z aplikacji internetowej i pobrania kodów QR; krajowe i międzynarodowe nagrody za zrównoważoną mobilność.

Źródło: https://www.marchebikelife.com

PRZYPADEK 2 | VisitFano i Valli a Scoprire - Wspólne zarządzanie destynacją

Źródło: Valli a Scoprire / https://valliascoprire.it/

Główne wyzwanie:

Wybrzeże Adriatyku boryka się z sezonowym nadmiernym ruchem turystycznym oraz monokulturą „słońce i morze", podczas gdy doliny w głębi lądu (Metauro i Cesano) cierpią z powodu wyludnienia, marginalizacji gospodarczej i braku widoczności. Powoduje to wyczerpującą nierównowagę, w której wybrzeże jest przepełnione, a tereny w głębi lądu pozostają zapomniane.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Strategia oparta na współpracy: VisitFano wykorzystuje swój potencjał marketingowy do kierowania turystów w głąb lądu, promując wybrzeże i doliny jako jeden, wzajemnie powiązany ekosystem. Certyfikacja lokalnego łańcucha dostaw dla restauracji wykorzystujących ryby i produkty rolne pochodzące z najbliższego otoczenia. Promocja dziedzictwa kulturowego poprzez Ecomuseo oraz

trasy „Salt & Soil". Wspólne zarządzanie wydarzeniami przez obie organizacje DMO zapewnia rozłożenie natężenia ruchu turystycznego na cały rok i na całe terytorium.

Wyniki i wpływ:

Wzrost liczby odwiedzających poza sezonem (wiosną i jesienią) dzięki szlakom turystycznym i atrakcjom w głębi lądu. Rozszerzenie działalności przedsiębiorstw z wybrzeża o ofertę w głębi lądu; uzyskanie bezpośredniego dostępu do rynku przez małe i średnie przedsiębiorstwa z obszarów wiejskich. Rewitalizacja szlaku kulturowego „Strada di Dante"; 245 000 odwiedzających rocznie w dolinach Metauro i Cesano (ISTAT 2023).

Wskaźniki sukcesu:

Zatrudnienie w społeczności: 22% wzrost liczby aktywnych przewodników turystycznych/ rowerowych (GAE) w prowincji; Liczba odwiedzających (w głębi lądu): 245 000 odwiedzających rocznie w dolinach Metauro/Cesano (ISTAT Regione Marche 2023); Zaangażowanie cyfrowe: 5. miejsce w rankingu „Vie di Dante" w globalnych wyszukiwaniach dotyczących zrównoważonej turystyki (Lonely Planet).

Źródło: https://visitfano.info | https://valliascoprire.it

Grecja P6 – MATHEMAGENESIS

3.14 Kontekst krajowy

Grecja jest jednym z najbardziej charakterystycznych kierunków turystycznych w Europie, w dużym stopniu uzależnionym od turystów zagranicznych, a ruch turystyczny skupia się głównie na obszarach przybrzeżnych i wyspach. Sektor ten stoi przed poważnymi wyzwaniami, takimi jak silna sezonowość, nadmierna turystyka w miejscach takich jak Santorini i Mykonos oraz wrażliwość ekosystemów wyspowych na czynniki środowiskowe. W ostatnich latach polityka turystyczna w coraz większym stopniu koncentruje się na wydłużaniu sezonu, dywersyfikacji produktów turystycznych w kierunku turystyki przyrodniczej i kulturowej oraz poprawie zarządzania destynacjami poprzez nowe ramy, takie jak organizacje zarządzania destynacjami i marketingu (DMMOs).

3.15 Ramy polityczne i strategiczne

POL 1 | Strategia turystyki greckiej 2030 (2021 - Ministerstwo Turystyki)

Podsumowanie:

Długoterminowa wizja przekształcenia krajowego modelu turystyki w kierunku zrównoważonego rozwoju, odporności i tworzenia większej wartości dodanej. Główne cele obejmują wydłużenie sezonu turystycznego, dywersyfikację oferty turystycznej, usprawnienie zarządzania destynacjami oraz poprawę jakości i konkurencyjności. Strategia kładzie nacisk na zrównoważony rozwój regionalny poprzez wspieranie rozwoju turystyki na obszarach rzadziej odwiedzanych, a także podkreśla znaczenie rozwoju umiejętności i transformacji cyfrowej.

Związek z turystyką regeneratywną:

Strategia promuje dywersyfikację działań turystycznych, lepsze zarządzanie destynacjami oraz bardziej zrównoważony rozwój regionalny - kluczowe zasady zgodne z turystyką regeneratywną. Zachęca do zrównoważonego wykorzystania zasobów, ochrony środowiska oraz turystycznych

doświadczeń opartych na społeczności lokalnej.

Źródło: https://www.visitgreece.gr

POL 2 | Ramy DMMO - Organizacje ds. zarządzania destynacjami i marketingu (2022 - Ministerstwo Turystyki)

Podsumowanie:

Ramy prawne ustanawiające organizacje zarządzające destynacjami, które koordynują strategie rozwoju turystyki poprzez współpracę między władzami lokalnymi, przedsiębiorstwami turystycznymi i innymi zainteresowanymi stronami. DMMO promują zrównoważony rozwój turystyki, dywersyfikują produkty turystyczne oraz wspierają gromadzenie danych i monitorowanie wpływu turystyki.

Znaczenie dla turystyki regeneratywnej:

Organizacje DMMO wspierają bardziej zintegrowane i partycypacyjne zarządzanie destynacjami, co ma zasadnicze znaczenie dla podejścia opartego na turystyce regeneratywnej. Poprzez koordynację działań zainteresowanych stron i promowanie zrównoważonego planowania turystycznego pomagają one zachować równowagę między rozwojem turystyki a ochroną środowiska i dobrostanem społeczności.

Źródło: https://www.mintour.gov.gr

POL 3 | Ustawa 5075/2023 - Modernizacja i zrównoważony rozwój turystyki (2023 - Ministerstwo Turystyki)

Podsumowanie:

Ramy prawne wprowadzające środki mające na celu modernizację greckiego sektora turystycznego przy jednoczesnym wzmocnieniu standardów zrównoważonego rozwoju i jakości. Kluczowe przepisy obejmują systemy klasyfikacji środowiskowej obiektów noclegowych, ulepszone regulacje dotyczące wynajmu krótkoterminowego oraz uproszczone procedury dla przedsiębiorstw turystycznych. Celem jest wspieranie wysokiej jakości usług turystycznych, wzmocnienie kadry turystycznej oraz poprawa zarządzania.

Związek z turystyką regeneratywną:

Ustawa promuje standardy środowiskowe, odpowiedzialną infrastrukturę turystyczną oraz lepszą regulację rozwoju turystyki, przyczyniając się do przejścia w kierunku bardziej zrównoważonych systemów turystycznych, które chronią zasoby naturalne, wspierają lokalne społeczności i zwiększają

długoterminową odporność destynacji.

Źródło: https://www.mintour.gov.gr

3.16 Studia przypadków

PRZYPADEK 1 | Wyspa Tilos - model destynacji turystycznej opartej na odnawialnych źródłach energii

Źródło: Alamy. (15 czerwca 2017 r.). Przejście na energię słoneczną… Port Livadia na greckiej wyspie Tilos [zdjęcie cyfrowe]. The Guardian

Główne wyzwanie:

Podobnie jak wiele małych wysp śródziemnomorskich, Tilos borykała się z problemami związanymi z uzależnieniem energetycznym od paliw kopalnych, gospodarką odpadami oraz rosnącą presją turystyczną na lokalne zasoby.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Wdrożenie programu hybrydowej energii odnawialnej łączącego turbiny wiatrowe, energię słoneczną i magazynowanie energii w bateriach. Program „Just Go Zero Tilos" promuje gospodarkę o obiegu zamkniętym poprzez recykling, redukcję odpadów i kampanie uświadamiające dla odwiedzających. Uczestnictwo społeczności ma kluczowe znaczenie dla modelu zarządzania zrównoważonym rozwojem wyspy.

Wyniki i wpływ:

Znacznie zmniejszono zależność od paliw kopalnych i poprawiono lokalne bezpieczeństwo

energetyczne. Programy ograniczania ilości odpadów i recyklingu przyczyniły się do poprawy zarządzania środowiskowego. Tilos zyskuje coraz większe międzynarodowe uznanie jako wzór zrównoważonej i regeneratywnej turystyki w regionie Morza Śródziemnego.

Wskaźniki sukcesu:

Udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych; zmniejszenie zużycia paliw kopalnych; wskaźniki recyklingu i redukcji odpadów; poziom udziału społeczności w zarządzaniu zrównoważonym rozwojem.

Źródło: https://tilos.gr | https://justgozero.com/tilos

PRZYPADEK 2 | Milia Mountain Retreat - regeneratywna turystyka wiejska

Źródło: Smudgedpostcard. (2018, 5 czerwca). Krajobraz otaczający Milia [zdjęcie cyfrowe]. smudgedpostcard

Główne wyzwanie:

Obszary wiejskie na Krecie dotknęło wyludnienie i opuszczanie tradycyjnych osad, co doprowadziło do degradacji zabytkowej architektury i spadku aktywności rolniczej. Rozwój turystyki koncentruje się na obszarach przybrzeżnych, co powoduje ekonomiczną marginalizację społeczności górskich.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Renowacja opuszczonej XVI-wiecznej wioski przy użyciu tradycyjnych materiałów i technik budowlanych. Gastronomia typu „od pola do stołu" oparta na lokalnych produktach rolnych. Systemy energii odnawialnej, w tym energia słoneczna. Działania turystyczne oparte na przyrodzie, w tym spacery botaniczne, doświadczenia rolnicze i warsztaty tradycyjnego gotowania.

Wyniki i wpływ:

Ożywienie historycznej osady górskiej i ochrona lokalnego dziedzictwa architektonicznego. Wsparcie dla okolicznych rolników i lokalnej produkcji żywności. Promowanie turystyki „slow" oraz przyjaznych dla środowiska atrakcji dla odwiedzających.

Wskaźniki sukcesu:

Renowacja i konserwacja tradycyjnych budynków; udział lokalnej żywności w usługach gastronomicznych; wykorzystanie energii odnawialnej; liczba zajęć przyrodniczych lub kulturalnych oferowanych odwiedzającym.

Źródło: https://www.milia.gr

PRZYPADEK 3 | Narodowy Park Morski Zakintos - Ochrona żółwi morskich

Źródło: Zante Turtle Center / zanteturtlecenter.com

Główne wyzwanie:

Rozwój turystyki i zabudowa wybrzeża w zatoce Laganas stanowiły zagrożenie dla kluczowych siedlisk lęgowych zagrożonego wyginięciem żółwia karetta (Caretta caretta). Obszar ten wymagał podjęcia zdecydowanych działań ochronnych w celu zapewnienia równowagi między działalnością turystyczną a ochroną różnorodności biologicznej.

Wdrożone praktyki regeneratywne:

Utworzenie obszaru chronionego o powierzchni 135 km² obejmującego zatokę Laganas. Działalność turystyczna jest regulowana poprzez ograniczenia dostępu do plaży w nocy oraz uprawiania niektórych sportów wodnych w okresie lęgowym. Współpraca z organizacją pozarządową ARCHELON w zakresie monitorowania, znakowania i akcji ratowniczych. Inicjatywy edukacyjne podnoszą świadomość wśród odwiedzających.

Wyniki i wpływ:

Ochrona jednej z największych populacji gniazdujących żółwi karetta w basenie Morza Śródziemnego,

w ramach której co roku monitoruje się ponad 2500 gniazd. Park ten stanowi przykład tego, jak ochrona środowiska i zarządzanie turystyką mogą współdziałać na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, wspierając jednocześnie zrównoważoną turystykę.

Wskaźniki sukcesu:

Liczba chronionych gniazd żółwi rocznie (ponad 2500); dane z monitoringu i znakowania populacji żółwi; zgodność z przepisami dotyczącymi turystyki; udział odwiedzających w programach edukacji ekologicznej.

Źródło: https://www.nmp-zak.org | https://www.archelon.gr

4. Cross-Country Analysis

4.1 Wspólne wzorce

Analiza wkładów krajowych ujawnia kilka powtarzających się wzorców w sześciu krajach partnerskich, które stanowią podstawę do opracowania ram kompetencji SEEDS & SKILLS w zakresie turystyki regeneratywnej.

WZORZEC 1 - Uczestnictwo społeczności jako podstawowa zasada

We wszystkich pięciu krajach biorących udział w badaniu najbardziej przekonujące przykłady turystyki regeneratywnej mają wspólną cechę: rzeczywisty udział społeczności w zarządzaniu, współtworzeniu i podziale korzyści. Od polskiego projektu „Silent Memorial", przez austriacką sieć GenussReich, po model z greckiej wyspy Tilos – praktyki regeneratywne konsekwentnie angażują lokalnych mieszkańców jako aktywnych uczestników, a nie biernych odbiorców.

WZORZEC 2 - Integracja lokalnych łańcuchów wartości

Przykłady turystyki regeneratywnej we wszystkich krajach wskazują na wyraźną orientację na krótkie łańcuchy dostaw, regionalne systemy żywnościowe i lokalne zaopatrzenie. Widać to w Austrii (Bio-Landgut Esterhazy, Bullinarium), we Włoszech (Albergo Diffuso, VisitFano) oraz w Grecji (Milia Mountain Retreat), co sugeruje, że umiejętności w zakresie zarządzania regionalnymi łańcuchami wartości stanowią kluczową kompetencję..

WZORZEC 3 - Rozbieżność między polityką a praktyką

We wszystkich krajach partnerskich krajowe strategie turystyczne w coraz większym stopniu odnoszą się do zrównoważonego rozwoju, a w niektórych przypadkach wyraźnie do turystyki regeneratywnej. Jednak rozbieżność między aspiracjami politycznymi a praktyką na poziomie sektora pozostaje znaczna, co sugeruje silną potrzebę szkoleń i rozwoju kompetencji.

WZORZEC 4 - Dziedzictwo i tożsamość jako zasoby regeneratywne

Dziedzictwo kulturowe – czy to tradycyjne rzemiosło (Austria), architektura wiejska (Włochy), deskale (Polska), czy też gastronomia (Hiszpania, Grecja) – jawi się jako kluczowy atut regeneratywny we wszystkich krajach. Sugeruje to, że kompetencje kulturowe, komunikacja międzykulturowa i wiedza o konkretnym miejscu są równie ważne jak świadomość ekologiczna.

WZORZEC 5 - Narzędzia cyfrowe jako czynniki sprzyjające regeneracji

Kilka przykładów - w szczególności Marche Bike Life (Włochy), Re:GenTravel (Austria) i wyspa Tilos (Grecja) - pokazuje, w jaki sposób narzędzia cyfrowe mogą aktywnie wspierać turystykę regeneratywną poprzez zarządzanie przepływami turystów, monitorowanie wpływu na środowisko oraz łączenie turystów z lokalnymi społecznościami. Potwierdza to znaczenie kompetencji DigComp w ramach tych działań.

4.2 Różnice między krajami

Chociaż powyższe tendencje są w dużej mierze wspólne, między poszczególnymi krajami pojawiają się istotne różnice, które należy uwzględnić w tworzonych w tym projekcie ramach kompetencji i programie szkoleniowym.

Austria i Polska dysponują najbardziej zaawansowanymi ekosystemami politycznymi w zakresie turystyki regeneratywnej, obejmującymi konkretne ramy (Inicjatywa Turystyki Regeneratywnej Dolnej Austrii; projekt w województwie podlaskim), które wykraczają poza retorykę zrównoważonej turystyki. Hiszpania i Włochy wykazują silne podejście oparte na inwestycjach w ramach swoich planów naprawczych, ale turystyka regeneratywna pozostaje w dużej mierze osadzona w szerszych ramach zrównoważonego rozwoju. Grecja wykazuje silne praktyki regeneratywne na poziomie destynacji i ochrony przyrody - czego dowodem jest model energetyczny wyspy Tilos oraz park morski na Zakintosie - choć krajowe ramy polityczne dotyczące turystyki regeneratywnej pozostają mniej wyraźne w porównaniu z innymi krajami partnerskimi

Sytuacja we Włoszech wyróżnia się połączeniem działań na rzecz rewitalizacji dziedzictwa kulturowego (historyczne wioski, „alberghi diffusi") z wyzwaniami związanymi z wyludnieniem obszarów wiejskich, a także innowacyjnym wykorzystaniem narzędzi cyfrowych i sieci transportowych w regionie Marche, co ilustrują przykłady przedstawione przez Training2000. Sytuacja w Polsce charakteryzuje się oddolnym podejściem do rewitalizacji kulturowej, często kierowanym przez artystów, co stanowi wyjątkowy model kontrastujący z bardziej instytucjonalnymi metodami stosowanymi w innych krajach.

5. Wnioski

Studia przypadków i analizy uwarunkowań zebrane w niniejszym opracowaniu potwierdzają, że turystyka regeneratywna nie jest już jedynie koncepcją teoretyczną, lecz rozwijającą się dziedziną praktyki w całej Europie. Od małych gospodarstw rodzinnych w Austrii po transformację energetyczną obejmującą całe wyspy w Grecji, od oddolnych projektów kulturowych typu „deskal" w Polsce po oparte na współpracy modele zarządzania destynacjami we Włoszech – baza dowodów na poparcie turystyki regeneratywnej jest bogata, zróżnicowana i stale się powiększa.

Jednocześnie zebrane materiały ujawniają utrzymującą się rozbieżność między ambicjami

wyrażonymi w politykach krajowych a skalą praktyk regeneratywnych w terenie. Turystyka regeneratywna pozostaje raczej niszową dziedziną - napędzaną przez zaangażowane osoby, innowacyjne przedsiębiorstwa i pionierskie destynacje - niż modelem głównego nurtu. Wypełnienie tej luki wymaga właśnie tego, co ma w kolejnych krokach zapewnić projekt SEEDS & SKILLS: solidnych ram kompetencji, dostępnych zasobów szkoleniowych oraz planu działania na rzecz zmian systemowych.

6. Bibliografia

- Bellato, L., Frantzeskaki, N. i Nygaard, C.A. (2022). Turystyka regeneratywna: ramy koncepcyjne wykorzystujące teorię i praktykę. Tourism Geographies.
- Dredge, D. (2022). Turystyka regeneratywna: zmiana sposobu myślenia, systemów i praktyk. Journal of Tourism Futures, 8(3), 269–281.
- Komisja Europejska (2022). GREENComp: Europejskie ramy kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju. Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
- Komisja Europejska (2016). EntreComp: Ramy kompetencji w zakresie przedsiębiorczości. Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
- Komisja Europejska (2022). DigComp 2.2: Ramy kompetencji cyfrowych dla obywateli. Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
- Komisja Europejska (2023). LifeComp: Europejskie ramy kompetencji osobistych, społecznych i uczenia się. Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
- ISTAT Regione Marche (2023). Statystyki turystyczne - doliny Metauro/Cesano. Włoski Narodowy Instytut Statystyki.
- Mang, P. i Reed, B. (2012). Projektowanie z uwzględnieniem miejsca: ramy i metodologia regeneratywna. Building Research & Information, 40(1), 23–38.
- Wahl, D.C. (2016). Projektowanie kultur regeneratywnych. Triarchy Press.

Opracowanie: FETICO (kierownik pakietu roboczego 2) | Kwiecień 2026 |

Partnerzy współpracujący: FRAME (PL) | FETICO (ES) | UASB (AT) | IPPO (IT) | Training2000 (IT) | MATHEMAGENESIS (EL)

Niniejszy dokument został przedłożony Polskiej Agencji Narodowej (FRSE) jako rezultat nr 2.1 projektu SEEDS & SKILLS w ramach programu Erasmus+.

Co-Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Foundation for the Development of the Education System (FRSE). Neither the European Union nor FRSE can be held responsible for them.

This document may be copied and reproduced according to the above rules (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/). In addition, an acknowledgement of the authors of the document and all applicable portions of the copyright notice must be clearly referenced. This document may change without notice. Project No. 2025-1-PL01-KA220-VET-000352020